

10.SINIF 3.ÜNİTE VARLIK FELSEFESİ KAVRAMLAR

Hazırlayan :

İlker ÜNSAL

1. Temel Kavramlar

Varlık: Somut (gerçek) ve soyut (düşünsel) olarak var olan her şeyin genel adıdır.

Fenomen: Dış dünyadaki nesne ve olayların insan bilincinde beliren, algılanan halleridir.

İdea: Yalnızca düşünme aracılığıyla kavranabilen, asıl gerçeklik olduğu savunulan düşünsel varlıktır.

Madde: Uzayda yer kaplayan, ağırlığı ve kütlesi olan fiziksel varlıktır.

Oluş: Bir şeyin meydana gelme, değişim ve akış sürecidir.

Öz: Bir varlığın kimliğini belirleyen, onu o yapan ve değişmeyen karakteristik özellikleridir.

Töz (Cevher): Var olmak için kendisinden başka hiçbir şeye ihtiyaç duymayan, varlığını sürdüren temel varlıktır.

Varoluş: Bir varlığın (özellikle insanın) dünyada fiilen bulunması, kendini gerçekleştirme ve kendi özünü ortaya koymasidir.

2. Varlığın Var Olup Olmadığı Problemi

Bu problem çerçevesinde iki ana görüş ortaya çıkar:

Nihilizm (Hiççilik): Varlığın özü itibarıyla var olmadığını savunan görüştür. Hiçbir değer ve varlığın gerçek olmadığını iddia eder. (Temsilciler: Gorgias, Lao Tzu).

Realizm (Gerçekçilik): Varlığın insan zihninden bağımsız olarak dış dünyada var olduğunu savunan görüştür. (Temsilciler: Aristoteles).

3. Varlığın Ne Olduğu Problemi (Felsefi Akımlar)

İdealizm: Varlığın temelinin maddi değil, zihinsel (akısal) olduğunu savunur. Gerçek varlık "idea"dır. (Temsilciler: Platon, İbni Sina, Hegel).

Materyalizm (Maddecilik): Sadece maddenin gerçek olduğunu, madde dışındaki (ruh, düşünce vb.) her şeyin maddenin bir ürünü olduğunu savunur. (Temsilciler: Demokritos, Thomas Hobbes, La Mettrie, Karl Marx).

Düalizm (İkicilik): Varlığın hem madde hem de ruh (düşünce) gibi birbirine indirgenemeyen iki ayrı tözden oluştuğunu savunur. (Temsilci: Descartes).

Oluş Felsefesi: Varlığın durağan olmadığını, her şeyin sürekli bir değişim ve akış (oluş) içinde olduğunu savunur. (Temsilciler: Herakleitos, Whitehead).

Fenomenoloji (Öz Bilim): Varlıkların fenomen olduğunu ve ancak paranteze alma yöntemiyle (rastlantısal özellikleri ayıklayarak) varlığın asıl "özüne" ulaşılabileceğini savunur. (Temsilci: Edmund Husserl).

Varoluşçuluk (Egzistansiyalizm): İnsanın önce var olduğunu (varoluş), sonra kendi kararları ve özgürlüğüyle kendi özünü yarattığını savunur. (Temsilci: Jean Paul Sartre).